

Isidor Cònsul

Un cop d'ull distès per la pell esgrogueïda d'antics papers de crítica, m'ha fet adonar que, temps enrere, quan els comentaristes culturals parlaven de Jordi Sarsanedas com a creador literari, acostumaven a remenar-hi dos eixos d'un mateix tòpic: que la seva obra era de volum escàs -si es compta pel nombre de títols o pels centenars de pàgines- i que la tenia escampada, sobretot la poesia, per escuderies de difícil accés. Però ja se sap que els tòpics juguen a ensarronar el personal i que la seva validesa és només relativa. Ho dic, sobretot, si pensem que De Famagusta a Antofagasta és el setè títol de la seva narrativa per a adults i que, sortosament, els lectors de poesia tenen a l'abast, des de 1989, el conjunt del seu corpus poètic a Fins a un cert punt (Poesia 1945-1989). A més, durant el passat 1994, qui sap si per celebrar la campanada dels setanta anys, o per arrodonir la festa del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, han sortit en un sol volum Tots els contes (atenció, no és ben bé cert que hi siguin tots) dins del relleu de la MOLC, i ha contribuït a enllaminir encara més les festes de Nadal amb un darrer recull de narrativa parcialment inèdit, De Famagusta a Antofagasta.

Hi ha títols que funcionen com una poètica i esdevenen la troballa d'una autèntica declaració de principis. L'al.literació que balla per aquests dos topònims rodola engrescada per una estètica de contorns lúdics, però no és només això. L'afinitat fonètica entre terres tan allunyades apunta també altres consideracions: presenta una paradoxal antítesi de geografies oposades i destria tot un ventall de gradacions entre la mediterraneïtat de Famagusta, a l'illa de Xipre, i el desert d'Atacama, Antofagasta, al nord de Xile. I tot plegat s'acomboïa amb un

caient de diversitat i d'itinerari: de procés entre el cap i la punta d'un camí. Així ho remarca l'autor en una humil nota d'entrada: Aquí del que es tracta és només de papers, paraules, ganyotes, petites monjoies deixades al marge del camí. Perquè una llarga tradició ens ha educat a creure que hi ha camí.

I és així, efectivament, si hom compta que les catorze narracions del recull omplen l'arc d'un ample espai cronològic -el primer és datat el 1950 i el darrer, el 1994- bo i conformant un mosaic virolat d'estratègies narratives, subgèneres i tendències. Tal com succeeix amb la seva poesia, l'obra narrativa de Jordi Sarsanedas té la particularitat de no haver-se instal·lat en el confort de cap corrent específic que no sigui ella mateixa, fuig d'etiquetes fàcils i accepta influències i suggeriments de signe divers. Es en aquest sentit que les narracions De Famagusta a Antofagasta es converteixen també en un recordatori dels diferents aspectes i components de la narrativa anterior de l'autor, amb més incidència, potser, en històries i detalls estrictament costumistes. Tot i això, la doble perspectiva de la realitat a El tobogan de les sorpreses, primer conte del volum, pot recordar les diferents versions de la noia de Mite en un jardí, del volum Mites (1954), alhora que, com a construcció narrativa, la peça s'inscriu en l'estratègia de presentar una doble realitat en funció de la perspectiva dels dos actants. També el sentit premonitori dels somnis a L'ombra com a mirall, el darrer conte del volum, recorda algun voraviu dels Mites i es resol en una desdramatització final que esclata d'ironia. I entre el cap i la punta s'hi passeja una narració propera a la ciència-ficció (La torreta d'Esplugues), una història habitada pel fantasma de Kim, el personatge literari de Kipling (El monument al doctor Robert), algun poema intens disfressat de conte (Bon Nadal, Lluís), diferents apunts costumistes (El

pont del Po) i relats quotidians, dramàticament amables, com ara Liselotte i La mare del gerani, que barregen lirisme i ironia, i evidencien l'exemplar actitud moral de Jordi Sarsanedas davant de la vida. Finalment, la majoria dels contes esmentats, així com el titulat El faristol implex, que m'ha semblat rodó, trabuquen la humilitat de la nota d'entrada del volum i converteixen De Famagusta a Antofagasta en una de les mostres contundents de 1994. Un any, dit sigui de passada, que ha lluit esponerós i esplèndid en els verals de la narrativa.

Isidor Cònsul